

Bijlage 3 bij het besluit van de Vlaamse Regering van ... tot wijziging van de regelgeving over de indeling van studiegebieden in opleidingen van het secundair volwassenenonderwijs, de studiebekrachtiging en de modulaire structuur van het secundair volwassenenonderwijs voor de studiegebieden administratie, horeca, land- en tuinbouw, lassen, logistiek en verkoop, mechanica-elektriciteit, Nederlands tweede taal richtgraad 1 en 2, ruwbouw, Europese talen richtgraad 3 en 4, Europese neventalen richtgraad 1 en 2 en Scandinavische talen

Bijlage VI bij het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2008 betreffende de modulaire structuur van het secundair volwassenenonderwijs voor het studiegebied Nederlands tweede taal

Algemene opleiding

Studiegebied Nederlands tweede taal Richtgraad 1 en 2 • AO NT 018

01.09.2020

Lezen en schrijven voor andersgealfabetiseerden

Opleidingsprofiel
secundair volwassenenonderwijs

Lezen en schrijven voor andersgealfabetiseerden

De opleiding **Lezen en schrijven voor andersgealfabetiseerden** behoort tot het studiegebied NEDERLANDS TWEDE TAAL RICHTGRAAD 1 EN 2.

OMSCHRIJVING OPLEIDING

Taalopleidingen situeren zich op een bepaald niveau, in het decreet 'richtgraad' genoemd. Een richtgraad is een niveau-indeling binnen het volwassenenonderwijs voor opleidingen van de studiegebieden Europese hoofdtalen richtgraad 1 en 2, Europese talen richtgraad 3 en 4, Europese neventalen richtgraad 1 en 2, Hebreeuws, Nederlands tweede taal richtgraad 1 en 2, Nederlands tweede taal richtgraad 3 en 4, Oosterse talen, Scandinavische talen en Slavische talen en opleidingen van de leergebieden alfabetisering Nederlands tweede taal, Nederlands tweede taal en talen" (art. 3,37^o)¹.

Met de opleiding **Lezen en schrijven voor andersgealfabetiseerden** wordt de andersgealfabetiseerde cursist de mogelijkheid geboden zich vertrouwd te maken met het Latijns schrift in functie van verdere taalverwerving Nederlands.

In deze opleiding verwerft de cursist de vaardigheid om voornamelijk klankzuivere woorden luidop te lezen en te schrijven tot op zinsniveau, met inbegrip van meerlettergrepige woorden, woorden met consonantclusters en woorden met tweetekenklanken.

Hij leert ook cijfers (0-9) correct lezen en schrijven.

Op het einde van de opleiding beheerst de cursist alle foneem-grafeemkoppelingen en kan de cursist technisch lezen en schrijven met de analyse-synthesestrategie.²

RELATIE OPLEIDING REFERENTIEKADER

Er bestaat geen (Europees) referentiekader of raamwerk voor alfabetisering. Dit opleidingsprofiel is geïnspireerd op het CITO-raamwerk alfabetisering NT2³. Het CITO-raamwerk maakt op zijn beurt gebruik van het Nederlandse Raamwerk NT2 (afgeleid van het Europees referentiekader voor de talen) en van alfabetiseringstheorieën en onderzoek dat op dit terrein is gedaan.

Hierbij dient opgemerkt dat het CITO-raamwerk een volledig 'alfabetiserings'proces voor volwassen **analfabeten** beschrijft; de opleiding **Lezen en schrijven voor andersgealfabetiseerden** daarentegen richt zich tot cursisten die reeds hebben leren lezen en schrijven, doch enkel in een taal met een ander schrift dan het Latijns schrift.

SAMENHANG

"Lezen en schrijven voor andersgealfabetiseerden" is een opleiding op zich. Er zijn geen gemeenschappelijke modules met andere opleidingen. De opleiding kan als voortraject, neventraject of geïntegreerd met een NT2-opleiding worden aangeboden, of in combinatie met een algemene of beroepsopleiding waarin het Nederlands de onderwijstaal is.

LINK REFERENTIEKADER

[Raamwerk voor alfabetisering \(CITO, 2008\)](#)

¹ Decreet betreffende het volwassenenonderwijs van 15 juni 2007.

² Een verklarende woordenlijst is als bijlage bij dit opleidingsprofiel gevoegd.

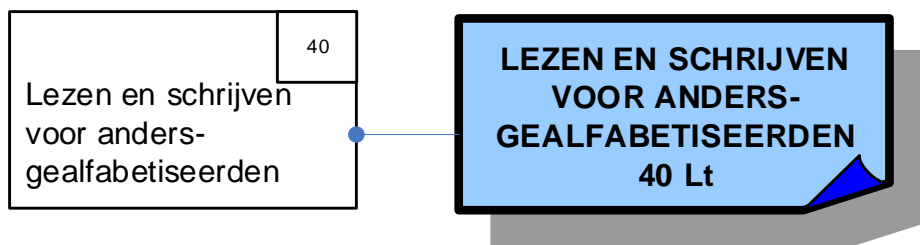
³ Raamwerk Alfabetisering NT2. CITO B.V. Arnhem, 2008.

MODULAIR TRAJECT

De opleiding “Lezen en schrijven voor andersgealfabetiseerden” bestaat uit 1 module:

- Lezen en schrijven voor andersgealfabetiseerden

40 Lt M NT 100

CERTIFICERING

Elke module wordt bekrachtigd met een deelcertificaat.

Deze opleiding leidt tot het certificaat “Lezen en schrijven voor andersgealfabetiseerden”.

OPLEIDINGSDUUR

De opleiding omvat in totaal 40 lestijden.

INSTAPVEREISTEN

De cursist is andersgealfabetiseerd en heeft onvoldoende voorkennis van het Latijns schrift (lezen en/of schrijven) om een opleiding in het Nederlands te kunnen volgen.

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvoorwaarden van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

[Decreet volwassenenonderwijs](#)

Modules

MODULE LEZEN EN SCHRIJVEN VOOR ANDERSGEALFABETISEERDEN

SITUERING

In deze module leert de cursist:

- de Nederlandse klanken onderling onderscheiden (discrimineren), herkennen (identificeren) en nazeggen tot op woordniveau (auditieve vaardigheden);
- de vorm van de letters reproduceren in lopend blokschrift en leert de klanken omzetten naar letters (foneem-grafeemkoppeling) op woordniveau (technisch schrijven);
- letters omzetten naar klanken (grafeem-foneemkoppeling) op woordniveau en zinsniveau (technisch lezen).

Er worden ook attitudes nagestreefd zoals zelfstandig werken, hulpbronnen raadplegen enz.

BASISCOMPETENTIES

AUDITIEVE VAARDIGHEDEN

De cursist kan

NT BC001

fonemen (consonanten en vocalen inclusief diftongen) discrimineren op klank- en woordniveau.

NT BC002

fonemen (consonanten en vocalen inclusief diftongen) identificeren op klank- en woordniveau.

NT BC003

fonemen (consonanten en vocalen inclusief diftongen) en (meerlettergrepige) woorden correct nazeggen. Er kunnen nog uitspraakfouten voorkomen bij het nazeggen, vooral bij die fonemen die niet eigen zijn aan de moedertaal van de cursist.

TECHNISCH SCHRIJVEN

De cursist kan

NT BC004

alle grafemen correct kopiëren in lopend blokschrift (kleine letters en hoofdletters) op letter-, woord- en zinsniveau.

Beheersingsniveau:

- kopieert voldoende vlot en met aangepaste lettergrootte;
- respecteert de verhouding in grootte tussen de verschillende letters;
- maakt woorden in een zin herkenbaar door witruimte te gebruiken tussen twee woorden;
- correct gebruik van hoofdletters versus kleine letters;
- schrijft op de lijn vanaf de kantlijn van links naar rechts;
- neemt de leestekens correct over.

NT BC005

woordbeelden kortstondig vasthouden in het geheugen om ze daarna schriftelijk te reproduceren.

NT BC006

eenvoudig schriftelijk taalaanbod op woord- en zinsniveau op een digitaal medium overtypen.

NT BC007	alle fonemen correct omzetten naar grafemen in lopend blokschrift op woordniveau. Beheersingsniveau: <ul style="list-style-type: none"> – klankzuivere woorden met inbegrip van meerlettergrepige woorden, woorden met consonantclusters en tweetekenklanken; – in een laag tempo; – er kunnen nog fouten voorkomen bij het omzetten van fonemen die niet eigen zijn aan de moedertaal van de cursist.
NT BC008	eenvoudig mondeling taalaanbod op woordniveau op een digitaal medium ingeven.
NT BC009	cijfers (0-9) correct schrijven.

TECHNISCH LEZEN

De cursist kan

NT BC010	alle grafemen in drukschrift en lopend blokschrift via de analyse-synthesestrategie omzetten naar de overeenkomstige fonemen op letter-, woord- en zinsniveau. Beheersingsniveau: <ul style="list-style-type: none"> – voornamelijk klankzuivere woorden, met inbegrip van meerlettergrepige woorden, woorden met consonantclusters en woorden met tweetekenklanken; – korte klankzuivere woorden worden vlot gelezen, langere of complexere woorden mogen nog trager gelezen worden; – er kunnen nog fouten voorkomen bij de verklanking, vooral bij die fonemen die niet eigen zijn aan de moedertaal van de cursist.
NT BC011	hoofd- en kleine letters als variant van één letter herkennen.
NT BC012	de afbakening van zinnen herkennen aan de combinatie van hoofdletter en interpunctie.
NT BC013	cijfers (0-9) correct lezen.
NT BC014	de letters in een ander lettertype en in een duidelijk leesbare handgeschreven tekst herkennen.
NT BC015	alle letters en cijfers herkennen op een toetsenbord van een digitaal medium.

ATTITUDES

BC016	De cursist geeft blijk van volgende attitudes: <ul style="list-style-type: none"> – zelfstandig werken, ook digitaal – correctheid nastreven – durven schrijven – durven luidop lezen – durven spreken – gebruik maken van hulpbronnen – om hulp en verduidelijking vragen, desnoods met gebarentaal – zich blijvend concentreren op een taak ook als men niet alle woorden of zinnen begrijpt.
--------------	--

Analyse-synthesestrategie: lees- en schrijfmethode waarbij auditieve analyse en synthese van het woord voorop staan. Een schriftelijk of mondeling aangeboden woord wordt eerst gesplitst in afzonderlijke fonemen (bv. b-r-oe-k). Daarna worden de fonemen samengevoegd en als één geheel verklankt (bv. broek). Aanvankelijk verloopt dit opsplitsen luidop, geleidelijk aan verinnerlijkt de cursist de analyse en horen we enkel de synthese luidop. Een schriftelijk of mondeling woord kunnen opsplitsen in zijn afzonderlijke grafemen en fonemen is een basisvoorwaarde voor aanvankelijk lezen en schrijven. Een andersgealfabetiseerde cursist heeft hier normaal gezien geen problemen mee aangezien hij aanvankelijk heeft leren lezen en schrijven in zijn moedertaal.

Auditieve discriminatie van fonemen: vaardigheid waarbij de cursist moet horen of er wel of geen verschil is tussen 2 woorden die in maximaal 1 foneem van elkaar verschillen (bv. plat/plat: geen verschil, plaat/plat: wel verschil). Het is een belangrijke voorwaarde om vlot te leren lezen en schrijven.

Auditieve identificatie van fonemen: vaardigheid waarbij de cursist een bepaald foneem in een gesproken woord correct moet kunnen identificeren (bv. Ik zeg vier woorden waaronder 'plaat': in welk woord hoor je de lange aa?). Het is een belangrijke voorwaarde om vlot te leren lezen en schrijven.

Blokschrift (synoniem: onverbonden schrift): schriftsoort waarbij de letters van een woord los van elkaar geschreven worden. Er zijn 2 soorten: lopend blokschrift en staand blokschrift. We opteren voor het **lopend blokschrift** (synoniemen: cursief blokschrift, hellend blokschrift) omdat dit voor de schrijver volgende voordelen biedt: de meeste letters zijn in één doorgaande haal te schrijven, de lichte helling naar rechts geeft de juiste schrijf- en leesrichting aan (van links naar rechts), het schrijven gaat sneller en vraagt minder ruimte en minder handverplaatsing, omdat het niet op de cirkelvorm is gebaseerd (de letterromp is meer hoog dan breed), de letters zijn niet te spiegelen (de letters zijn asymmetrisch van vorm).

Lopend blokschrift

Blokschrift staat dus tegenover 'koordschrift' (synoniem: verbonden schrift): bij koordschrift worden de letters van een woord aan elkaar geschreven: je haalt de pen niet van het papier tijdens het schrijven van een wo

Koordschrift

Consonantcluster (synoniem: medeklinkergroep): opeenvolging van 2 of meer consonanten in een woord, zonder vocaal ertussen. Bv. het woord 'straks' begint met de consonantcluster str- (3 consonanten) en eindigt op de consonantcluster -ks (2 consonanten).

Diftong (synoniem: tweeklank): **ei/ij, ui, ou/au**. Een diftong noemen we een tweeklank omdat er verglijding is van de ene naar de andere klank tijdens de articulatie. Het is echter slechts één foneem. De combinaties **aai, ooi, oei, eeuw, ieuw** en **uw** worden niet beschouwd als echte tweeklanken, omdat er geen verglijding is van de tongpositie over de volledige duur van de vocaal. Ze bestaan uit twee fonemen: een vocaal plus de halfvocaal /j/ of /w/, geschreven als i en w.

Foneem: klank met een betekenisonderscheidende functie. Bv. l en r zijn 2 fonemen: 'lat' betekent immers niet hetzelfde als 'rat'. De tongpunt-r en huig-r zijn echter geen fonemen: 'rat' zeggen met een tongpunt-r of met een huig-r leidt in het Nederlands niet tot een verschil in betekenis.

Grafeem: letter of lettercombinatie waarmee we een foneem weergeven. De vocaal in 'stop' geven we weer met het grafeem o (een letter). De vocaal in 'stoep' geven we weer met het grafeem oe (een lettercombinatie).

Klankzuiver woord (synoniem: hoorwoord): woord dat je moet schrijven zoals je het hoort (bv. doos, kast, tien). Daarnaast bestaan er ook nog 'onthoudwoorden' en 'regelwoorden'. Een **onthoudwoord** (synoniem: weetwoord) is een woord dat je moet schrijven zoals je het hebt ingeprent (bv. 'lijst' met lange ij, 'auto' met au, 'apotheek' met th); een **regelwoord** is een woord waarbij je een spellingregel moet toepassen als je het schrijft (bv. verenkingsregel in 'poten', verdubbelingsregel in 'potten', gelijkvormigheidsregel in 'land', werkwoordspellingregel in 'geantwoord').

Morfeem: een deel van een woord met een eigen betekenis, dat niet in kleinere woorddelen met eigen betekenissen kan worden opgesplitst. Voorbeeld: het woord 'boek' bestaat uit één morfeem, terwijl 'boekje' en 'boeken' uit twee morfemen bestaan. Het morfeem /je/ duidt op een klein boek; /en/ geeft aan dat er meer dan één boek is.

Tweetekenklank: een klank die we met twee letters schrijven. Voorbeelden van Nederlandse tweetekenklanken zijn: aa, ee, oo, uu (twee identieke letters), ie, oe, eu, ei/ij, ui, ou/au, ng, ch, sj (twee verschillende letters).

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van ... tot wijziging van de regelgeving over de indeling van studiegebieden in opleidingen van het secundair volwassenenonderwijs, de studiebekrachtiging en de modulaire structuur van het secundair volwassenenonderwijs voor de studiegebieden administratie, horeca, land- en tuinbouw, lassen, logistiek en verkoop, mechanica-elektriciteit, Nederlands tweede taal richtgraad 1 en 2, ruwbouw, Europese talen richtgraad 3 en 4, Europese neventalen richtgraad 1 en 2 en Scandinavische talen .

Brussel, (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Onderwijs Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand,

Ben WEYTS